

Кафедра туризму та економіки підприємства

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

завідувач кафедри туризму та економіки
підприємства

Людмила БЕЗУГЛА

«12» липня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОЛОГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ОБСЛУГОВУВАННЯ»

Галузь знань	24 Сфера обслуговування
Спеціальність	242 Туризм і рекреація
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма	«Туристична діяльність»
Спеціалізації	-
Статус	Обов'язкова
Загальний обсяг	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік
Термін викладання	2-й семестр, 3 чверть
Мова викладання	українська

Викладач: к.е.н., доц. каф. туризму та економіки підприємства
Белобородова М.В.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Дніпро
НТУ «Дніпровська політехніка»
2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Екологічне управління сферою обслуговування» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 242 Туризм і рекреація освітньо-професійної програми «Туристична діяльність». Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. туризму та економіки підприємства. Д.: НТУ «ДП», 2023. 14 с.

Розробниця: к.е.н., каф. туризму та економіки підприємства
Белобородова Марія Валеріївна

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання, сформовані на основі трансформації очікуваних результатів навчання освітньої програми;
- базові дисципліни;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки здобувачів до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм у межах спеціальності.

Погоджено рішенням науково-методичної комісії спеціальності 242 Туризм (протокол №8 від 07.07.2023 р.).

ЗМІСТ

1. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2. ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	4
3. БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ	4
4. ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	5
5. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	5
6. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	7
6.1. Шкали.....	7
6.2. Засоби та процедури	7
6.3. Критерії	8
7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	11
8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	12

1. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В освітньо-професійній програмі «Туристична діяльність» спеціальності 242 Туризм і рекреація другого (магістерського) рівня вищої освіти здійснено розподіл програмних результатів навчання (РН) за організаційними формами освітнього процесу. Зокрема, до дисципліни С1 «Екологічне управління сферою обслуговування» віднесено наступні результати навчання:

РН11	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем, презентації результатів досліджень та проєктів у сфері туризму і рекреації.
СРН1	Використовувати засади екологічного управління суб'єктами туристично-рекреаційної діяльності на локальному та регіональному рівнях з урахуванням концепції сталого розвитку

Мета дисципліни – формування у майбутніх фахівців здатності приймати ефективні управлінські рішення щодо мінімізації негативних впливів діяльності підприємств сфери обслуговування на довкілля та досягнення високого рівня екологічної безпеки та відповідальності в сфері процесів виробництва та споживання послуг.

2. ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ПРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)	
	Шифр ДРН	Зміст
РН11	РН11.1- С1	Уміти здійснювати управління стейкхолдерами екологічних проєктів на підприємствах сфери обслуговування
	РН11.2- С1	Уміти формулювати і презентувати стратегічні, тактичні та оперативні завдання системи екологічного управління на підприємствах сфери обслуговування
СРН1	СРН1.1- С1	Знати економічні механізми природокористування та екологічного управління в туристичній діяльності, а також володіти підходами до розробки та впровадження систем екологічного управління в сфері обслуговування
	СРН1.2-С1	Володіти основними управлінськими підходами з позицій циркулярності та “zero waste” в сфері обслуговування
	СРН1.3-С1	Уміти забезпечувати екологічну безпеку та мінімізувати негативні впливи діяльності підприємств сфери обслуговування
	СРН1.4- С1	Забезпечувати екологізацію сервісу в туристично-рекреаційних комплексах промислових регіонів

3. БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Ф4 Соціально-етична відповідальність в туризмі	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань;
--	---

	<p>організувати співпрацю зі стейкхолдерами, формувати механізми взаємодії суб'єктів туристичного ринку з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності;</p> <p>розробляти та реалізовувати проєкти у сфері туризму та рекреації на засадах економічної, соціальної і екологічної ефективності.</p>
Ф5 Стратегічне управління туристичними дестинаціями	<p>Проводити аналіз геопросторової організації туристичного процесу, проєктувати його стратегічний розвиток на засадах сталості;</p> <p>здійснювати комплексний аналіз і оцінювання функціонування туристичного ринку різних ієрархічних рівнів, прогнозувати тенденції його розвитку;</p> <p>аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку, планувати результати їх стратегічного розвитку;</p> <p>управляти процесами в суб'єктах індустрії туризму та рекреації на різних ієрархічних рівнях, які є складними, непередбачуваними і потребують нових стратегічних підходів;</p> <p>аналізувати, формулювати і реалізовувати національну та регіональну туристичну політику, вдосконалювати механізми управління туристичними дестинаціями на національному, регіональному та локальному рівнях.</p>

4. ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Вид навчальних занять	Розподіл за формами навчання, години					
	денна			заочна		
	обсяг	аудиторні заняття	самостійна робота	обсяг	аудиторні заняття	самостійна робота
лекційні	45	18	27	45	4	41
практичні	45	18	27	45	4	41
РАЗОМ	90	36	54	-	-	-

5. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифри ПР	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ЛЕКЦІЇ	45
PH11.2- C1 CPH1.1- C1	<p>Тема 1. Сутність та значення екологічного управління</p> <p>1. Три основоположні складові частини сталого розвитку</p> <p>2. Система екологічного управління як інструмент забезпечення якості послуг</p> <p>3. Переваги організацій після сертифікації системи екоменеджменту відповідно до вимог стандарту ISO 14001</p> <p>4. Програма досягнення цілей та реєстр екологічних аспектів впливу</p>	6
CPH1.1- C1	<p>Тема 2. Економічні механізми природокористування в туристичній діяльності</p> <p>1. Сутність і функціональна модель рекреаційного природокористування</p> <p>2. Охорона природи як одна з функцій рекреаційного природокористування</p>	6

Шифри ПР	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	3. Поняття рекреаційного навантаження та рекреаційна ємність території	
PH11.1- C1 PH11.2- C1 СРН1.1- C1	Тема 3. Розробка та впровадження системи екологічного управління: загальні рекомендації 1. Загальні положення щодо запровадження ISO 14001 2. Визначення середовища (контексту) організації 3. Розуміння потреб і очікувань зацікавлених сторін. 4. Ризики і можливості системи екологічного управління 5. Визначення екологічних аспектів 6. Оперативне планування та контроль поточної діяльності.	6
СРН1.2-С1 СРН1.3-С1	Тема 4. Екологічне управління в туристичному транспортному забезпеченні 1. Вплив кризових явищ на світові туристичні потоки 2. Внесок транспортного забезпечення туристичних послуг в деградацію довкілля 3. Практика зниження негативного впливу транспорту в туризмі	5
СРН1.2-С1 СРН1.3-С1	Тема 5. Екологічне управління в готельно-ресторанних комплексах 1. Системи зеленої сертифікації в світі 2. Спрощена система екологічного менеджменту 3. Сертифікаційні екологічні вимоги до готельно-ресторанних підприємств 4. Zero waste в секторі HoReCa	5
РН1.2-С1 СРН1.2-С1	Тема 6. Принципи та можливості циркулярної економіки в туризмі 1. Тенденції розвитку сталої інфраструктури у загальноєвропейському регіоні 2. Туризм та вплив на аспекти стійкості 3. Поточні ініціативи щодо циркулярної економіки та туризму 4. Виклики та проблеми застосування принципів циркулярності в загальноєвропейському регіоні	5
СРН1.2-С1 СРН1.3-С1	Тема 7. Екологічна безпека в сфері обслуговування: європейський досвід 1. Практика та досвід у галузі екологічно безпечного туризму в західній Європі 2. Європейські системи екологічної сертифікації та маркування 3. Приклади циркулярності та інших екологічно відповідальних практик в різних секторах сфери обслуговування	6
PH11.1- C1 PH11.2- C1 СРН1.3-С1 СРН1.4- C1	Тема 8. Екологізація сервісу в туристично-рекреаційних комплексах Дніпропетровщини 1. Світові тенденції споживацької поведінки в туризмі: оздоровлення та екологізація 2. Самооцінювання стану здоров'я в Україні та Дніпропетровській області 3. Причини та цілі екологізації послуг туристичних та курортних комплексів в регіоні 4. Заходи щодо екологізації обслуговування в рекреаційних закладах промислових регіонів	6

Шифри ПР	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ		45
СРН1.1- С1	1. Механізм реалізації екологічного менеджменту на підприємстві сфери обслуговування	6
СРН1.1- С1	2. Платне природокористування як інструмент охорони природи в системі рекреаційного природокористування	6
СРН1.3-С1	3. Наслідки підриву Каховської гідроелектростанції для заповідних територій та екотуристичних атракцій Херсонщини	6
СРН1.2-С1	4. Інновації в екологізації туристичного транспортного забезпечення	6
СРН1.1- С1 СРН1.2-С1	5. Шляхи поліпшення екологічного управління в українській індустрії гостинності	5
РН1.2- С1 СРН1.3-С1	6. Можливості для просування сталого туризму у загальноєвропейському регіоні	5
СРН1.3-С1	7. Проблематика екотуризму в контексті повномасштабного вторгнення рф в Україну	5
СРН1.3-С1 СРН1.4- С1	8. Оцінювання та рейтингування екологічних потреб в загальній ієрархії власних споживацьких переваг	6
РАЗОМ		90

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Оцінювання досягнень здобувачів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти», <http://surl.li/bgruz>. Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувачів за дисципліною.

6.1. Шкали

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних здобувачів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо здобувач отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

6.2. Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності та автономії здобувачів за вимогами НРК до 7-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Здобувачі на контрольних заходах мають виконувати завдання, орієнтовані на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики, що надаються здобувачам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання	виконання завдань під час лекцій	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів
практичні	контрольні завдання	виконання завдань під час практичних занять		виконання ККР під час заліку за бажанням здобувача
	індивідуальне завдання	виконання завдань під час самостійної роботи		

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольних завдань.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі студента шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент під час заліку має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

6.3. Критерії

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерію використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де, a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для другого (магістерського) рівня вищої освіти (подано нижче).

Загальні критерії досягнення результатів навчання для 7-го кваліфікаційного рівня за НРК

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
Знання		
- спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: – спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень; – критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей	95-100
	Відповідь містить не грубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
Рівень знань незадовільний	<60	
Уміння/навички		
- спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або	Відповідь характеризує уміння: – виявляти проблеми; – формулювати гіпотези; – розв'язувати проблеми; – оновлювати знання; – інтегрувати знання;	95-100

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур; - здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах; - здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	– провадити інноваційну діяльність; – провадити наукову діяльність	
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з не грубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
Рівень умінь/навичок незадовільний	<60	
Комунікація		
- зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Зрозумілість відповіді (доповіді). <i>Мова:</i> правильна; чиста; ясна; точна; логічна; виразна; лаконічна. <i>Комунікаційна стратегія:</i> – послідовний і несуперечливий розвиток думки; – наявність логічних власних суджень; – доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; – правильна структура відповіді (доповіді); – правильність відповідей на запитання; – доречна техніка відповідей на запитання; – здатність робити висновки та формулювати пропозиції; – використання іноземних мов у професійній діяльності	95-100
	Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами	90-94
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
<i>Відповідальність і автономія</i>		
<p>- управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів;</p> <p>- відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів;</p> <p>- здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії</p>	<p>Відмінне володіння компетенціями:</p> <ul style="list-style-type: none"> – використання принципів та методів організації діяльності команди; – ефективний розподіл повноважень в структурі команди; – підтримка врівноважених стосунків з членами команди (відповідальність за взаємовідносини); – стресовитривалість; – саморегуляція; – трудова активність в екстремальних ситуаціях; – високий рівень особистого ставлення до справи; – володіння всіма видами навчальної діяльності; – належний рівень фундаментальних знань; – належний рівень сформованості загально-навчальних умінь і навичок 	95-100
	Упевнене володіння компетенціями відповідальності і автономії з незначними хибами	90-94
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано дві вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано три вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано чотири вимоги)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано п'ять вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано шість вимог)	65-69
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (рівень фрагментарний)	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм

Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Office365.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Bieloborodova M, Voloshin V., Belopolsky N., Bessonova S., Bondarenko L. Testing the Environmental Kuznets Curve as an indicator for ecological tourism active development in Ukraine. Proceed. of XV International Scientific Conference “Monitoring of Geological Processes and Ecological Condition of the Environment”, 17–19 Nov. 2021, Kyiv, Ukraine.

2. Bieloborodova, M., Bessonova S., Bessonova A. Monitoring the sustainability of small and medium business in the regions of Ukraine based on the resource approach. *Public Security and Public Order*. 2022. Vol. 29. P. 3-15.

4. Bieloborodova M., Bessonova S. External environment transformation of Ukraine’s tourist enterprises during the crisis. *European Journal of Management Issues*. 2020. №28(3). P.72–80.

5. Bieloborodova M. The role of rural tourism in the sustainable development of local hromadas. *Науковий журнал "Економіка і регіон"*. 2022. №4 (87). С. 86-94. [https://doi.org/https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4\(87\).2786](https://doi.org/https://doi.org/10.26906/EiR.2022.4(87).2786)

6. European commission. Delivering the European Green Deal. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en

7. Абрамова А. Г., Мирошник Ю. А. Еко-тренд в сфері гостинності: економічні та соціальні аспекти. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7904> DOI: 10.32702/2307-2105-2020.5.82

8. Белобородова М.В., Шаповал В.М. Діагностика середовища функціонування туристичних підприємств України під час пандемії COVID-19. *Інфраструктура ринку*. 2021. №(56). С.103-109. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/56_2021/19.pdf

9. Белобородова М.В., Юрчишина Л.І., Козинець А.П. Потенціал розвитку екотуризму в регіонах України. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2021. № 3. С. 5-11.

10. Белобородова М.В., Іващенко І.М. Шляхи екологізації туристичного транспортного забезпечення. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті: Зб. наук. праць*. 2023. № 2 (83). С. 144-155. DOI 10.31375/2226-1915-2023-2-144-155

11. Белобородова М.В., Бессонова А.В. Ways of greening services in recreational facilities of Ukraine. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 68. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/68-2022>

12. Галушкіна Т. П., Грановська Л. М., Кисельова Р. А. Екологічний менеджмент та аудит: навчальний посібник. Херсон: Олді-Плюс, 2019. 455 с.

13. Екологічне управління бізнесом в умовах євроінтеграції: навчальний посібник / П. Д. Дудкін та ін. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2018. 200 с.

14. Зіновчук Н. В., Ращенко А. В. Екологічний маркетинг: навч. посіб. Житомир: видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 190 с.

15. Системи екологічного управління: сучасні тенденції та міжнародні стандарти. Посібник / С.В. Берзіна, І.І. Яреськовська та ін. – К: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 134 с

16. Тітомир Л., Коротич О., Халілова-Чуваєва,Ю. Екологізація готелів як напрям розвитку готельно-ресторанного бізнесу. 2021. *Економіка харчової промисловості*. № 13(3). С. 88-92 <https://doi.org/10.15673/ie.v13i3.2136>

Інформаційні ресурси

1. Program documents. 27th session of the Committee on Environmental Policy. Greening the economy in the pan-European region: working towards sustainable infrastructure. URL: <https://unece.org/environmental-policy/events/27th-session-committee-environmental-policy>

2. Case studies. Transfer of EU Best Practices in the Field of Tourism for the Countries of Central Asia. URL: <https://www.switch-asia.eu/resource/transfer-of-eu-best-practices-in-the-field-of-tourism-for-the-countries-of-central-asia/>

3. ISO 14000 family. Environmental management. URL: <https://www.iso.org/iso-14001-environmental-management.html>

4. Журнал «Ecobusiness. Екологія підприємства». URL: <https://ecolog-ua.com/>

5. Медіа проєкт на підтримку зеленого порядку денного в Україні «2022: Ecotransformation & ESG without borders. URL: <https://paeu.com.ua/2022-ecotransformationesg-without-borders/>

6. ВР України. Положення про Міністерство енергетики та захисту довкілля України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.01.2015 № 32 // База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32-2015-п>.

7. ВР України. Про охорону навколишнього природного середовища. Закон від 25.06.1991 № 1264-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.

8. ВР України. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 р. Закон від 28.02.2019 № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>

Навчальне видання

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Екологічне управління сферою обслуговування»
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
ОПП «Туристична діяльність» зі спеціальності 242 Туризм і рекреація

Розробниця:
Белобородова Марія Валеріївна

В редакції авторки

Електронний ресурс

Видано
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842
49005, м. Дніпро, просп. Дмитра Яворницького, 19.